RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Andra Kammaren. N:o 9.

Onsdagen den 18 Februari.

Klockan 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 11 innevarande månad.

§ 2.

Upplästes två så lydande protokoll:

År 1880 den 14 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för att utse Riksdagens Justitie-ombudsman; och befunnos, efter valsedlarnes öppnande, rösterna hafva utfallit sålunda:

Herr Advokatfiskalen *Nils August Fröman* 48 röster,

till följd hvaraf Herr Advokatfiskalen N. A. Fröman blifvit till Riksdagens Justitie-ombudsman utsedd.

L. Nordenfelt. *Fr. Essen.*
I. Lyttkens. *C. F. Toll.*

År 1880 den 14 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens Justitie-ombudsman, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anstält nytt val af Justitie-ombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid Justitie-ombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valsedlarnes öppnande, rösterna hafva utfallit sålunda:

Herr Advokatfiskalen *Ture Arvid Billbergh* 48 röster,

till följd hvaraf Herr Advokatfiskalen T. A. Billbergh blifvit till Riksdagens Justitie-ombudsmans efterträdare utsedd.

L. Nordenfelt. *Fr. Essen.*
I. Lyttkens. *C. F. Toll.*

Kammaren beslöt, att underrättelse om de sålunda försiggångna valen skulle meddelas Riksdagens Kanslideputerade, hvilka borde anmodas att uppsätta förslag till såväl förordnanden för de valde som underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om valens utgång; och lades protokollen derefter till handlingarne.

§ 3.

Till behandling förekommo nedannämnda på Kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades:

Herr *A. P. Linds* motion, N:o 145, till Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2; och

Herr *S. A. Hedlunds* motion, N:o 146, till Konstitutions-Utskottet.

Efter föredragning dernäst af Herr *C. J. Ödmans* motion, N:o 147, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetande af förslag till ny lag för enskilda banker, hemstälde Herr Talmannen, huruvida Kammaren ansåge nämnda motion vara af sådan beskaffenhet att den borde af Tillfälligt Utskott behandlas. Härtill svarades blandade ja och nej. Då emellertid Herr Talmannen förklarade sig anse ja vara öfvervägande, blef votering begärd; och skedde i anledning deraf uppsättning, justering och anslag af en omröstningsproposition, lydande sålunda:

»Den som vill, att Herr C. J. Ödmans motion, N:o 147, skall hänvisas till behandling af Tillfälligt Utskott, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren ansett berörda motion icke vara af beskaffenhet att tillhöra Tillfälligt Utskotts handläggning»

Omröstningen företogs och visade 90 ja mot 78 nej; varande alltså beslut fattadt i enlighet med ja-propositionen.

Derefter blef den ifrågavarande motionen, på hemställan af Herr Talmannen, hänvisad till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

Slutligen hänvisades Herr *F. T. Borgs* motion, N:o 148, till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1.

§ 4.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 3, i anledning af väckt motion om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet.

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *A. P. Lind*, som afgifvit berörda motion (N:o 135), hade deruti anfört, att, ehuru i 3 § af gällande stämpelpappersförordning vore stadgadt det belopp stämpelpapper, hvarmed utnämningsbref till kommendörer och riddare skulle beläggas, det likväl vore kändt att några sådana bref i allmänhet icke utfärdades; och på det Riksdagens beslut om beskattningen af ifrågavarande ordenstecken måtte varda tillämpadt, hade motionären föreslagit, »att alla de svenska undersåtar, hvilka blifvit tilldelade någon af de uti förutnämnda § omförmälde ordnar samt

dem emottagit, men icke kunna förete dylika utnämningsbref, måtte i bevillning årligen påföras en i sammanhang med öfriga bevillningar redovisad afgift, motsvarande sex procent af det stämpelpappers värde, som, vid den tid utnämningen meddelades, författningsenligt skolat ifrågavarande utnämningsbref påföras.»

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

Utskottet hade hemstält,

att Herr Linds förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter uppläsning af denna hemställan, mot hvilken Herr *J. F. Fredricson* inom Utskottet reserverat sig, begärdes ordet af

Herr Lasse Jönsson, som anförde: Då jag först genomläste ifrågavarande motion, trodde jag, att motionärens framställning derå berodde på ett misstag, ty det föreföll mig ganska märkvärdigt att han vågade påstå, att en lag finnes, som icke efterlefdes. Men då jag af betänkandet ser, att det är ett faktum, att så är, kan jag icke neka till, att jag finner detta förhållande mycket märkvärdigt, isynnerhet som ifrågavarande lag icke hör till det slag af gamla förordningar, som stundom kunna förefalla litet egna och således äro svåra att tillämpa, utan är af Riksdagen antagen år 1879 samt af Kongl. Maj:t utfärdad genom Kongl. kungörelsen den 19 September samma år.

I första paragrafen af denna lag stadgas: »alla här nedan omförmälda skrifter och handlingar skola med stämpel förses till det belopp, på det sätt, med de undantag och vid det ansvar för underlåtenhet eller försummelse, som denna författning närmare bestämmer.» I tredje paragrafen, »om stämpel å fullmakter, konstitutorialer, förordnanden och afsked, af Kongl. Maj:t meddelade,» bestämmes stämpelpappersafgiften för adelsbref till 250 kronor; för utnämningsbref för riddare af Kongl. Serafimerorden till 400 kronor; samt för kommendörer med stora korset af Kongl. Svärdsorden, Kongl. Nordstjerneorden och Kongl. Wasaorden till 200 kronor o. s. v. I sjunde paragrafen talas om vissa undantag från de föregående stadgarne, deribland dock nyssberörde handlingar icke äro upptagne, och i fjortonde paragrafen, »om tillsyn å författningens efterlefnad,» heter det: »1:o) Fiskaler, kronoåklagare och stämpelpappers-ombudsmän skola vaka öfver denna författnings efterlefnad samt öfverträdelser deraf lagligen åtala; 2:o) dervid ega de att njuta Kongl. Maj:ts nådiga hägn och beskydd till godo samt skyndsam och kraftig handräckning hos domare och embetsmän. 3:o) finnas dessa betjente ej härutinnan fullgöra sina pligter, låte Justitiekanslers-embetet med dem efter lag och omständigheter förfara» o. s. v. Häraf ser man att alla försigtighetsmått, för att författningen måtte blifva efterlefd, äro vidtagna; och det förefaller mig derför märkvärdigt, att Utskottet på samma gång det erkänner, att så är förhållandet, yttrar, att lagen icke efterlefves; innehåller den något stadgande, som *icke kan* efterlefvas, så hade ju Utskottet kunnat föreslå Riksdagen en ändring, och efterlefves den icke, hade väl något bort göras till förekommande af misstydning deraf. Men så har icke skett, utan

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

Utskottet har af skäl, som jag icke kan anse giltiga, sökt bortresonnera hela saken.

Vore det nu så, att ärendet kunde återremitteras, skulle jag helst yrka derpå, på det Utskottet måtte ändra sitt förut fattade beslut; men då Första Kammaren, såsom vi veta, redan antagit Utskottets förslag, tjenar en återremiss till ingenting. Vi hafva således intet annat att göra än yrka bifall till motionen, och jag vill derföre framställa följande yrkande: »att alla de svenska undersåtar, hvilka blifvit tilldelade någon af de i 3:dje paragrafen af Kongl. stämpelpappersförordningen af den 19 September 1879 omförmälda ordnar samt dem emottagit, men icke kunna förete lagligen stämplade utnämningsbref, måtte i bevillning årligen påföras en i sammanhang med öfriga bevillningar redovisad afgift, motsvarande sex procent af det stämpelpappers värde, som, vid den tid utnämningen meddelades, författningsenligt skolat ifrågavarande utnämningsbref påföras.»

Herr Lind: Icke heller jag kan finna rigtigheten af det slut, hvartill Utskottet kommit. Mig synes, såsom om Utskottet på mycket besynnerliga skäl afslagit min motion och dervid begagnat motiv, som alls icke äro hållbara. Utskottet medgifver först och främst, att så tillgår, som jag i min motion omnämnt. Det borde väl då äfven hafva lagt sig vinning om att förändra författningen, så att densamma må kunna af en hvar efterlefvas. Utskottet säger vidare: »Utskottet kan emellertid icke finna, att de deri afsedda riddareordnarne utgöra ett lämpligt föremål för åtgärder af statsmakterna vare sig i ena eller andra hänseendet. Om ock, enligt nämnda ordnars statuter, utdelandet af deras hederstecken tillkommer monarken», etc. Jag kan icke annat än undra, huru Utskottet kommit till en sådan uppfattning. Då Riksdagen en gång i stämpelpappersförordningen infört stadgande om stämpel å ifrågavarande utnämningsbref, så bör väl denna beskattning anses lämplig. Icke heller har jag kunnat finna, att det är *monarken*, som utdelar riddareordnarne, ty uti den officiella tidningen har jag under åratal bland »officiella underrättelser» sett, att *Kongl. Maj:t* då och då utnämnt den eller den personen till riddare eller kommendör af den eller den orden; och uttrycket »Kongl. Maj:t» betyder enligt den allmänna meningen att utnämningarne ske i statsrådet, d. v. s. bestämmas af regeringen. Det är skilnad på uttrycken »monarken» och »Kongl. Maj:t» i de officiella förhandlingarne. Åtminstone har det förefallit mig så. Vidare säger Utskottet, att min motion skulle föranleda till orättvisor med hänsyn till personers olika lifslängd. Skall man då i beskattningsfrågor taga hänsyn till personers olika lifslängd? Det tror jag för min del icke. Jag har icke fordrat annat än att den person, som icke kan förete utnämningsbref, skall betala en viss afgäld, motsvarande ränta på det belopp, han vid ordenstecknets emottagande bort i bevillning erlägga till staten.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten på, att här liksom ett förbiseende af en gällande författningsföreskrift eger rum. Och månne icke Riksdagen skulle vidtaga åtgärder för att förekomma ett dylikt missbruk vid tillämpningen af en författning, som afsåge de *lägre*

klasserna af svenska folket. Men här kommer kringgåendet af författningen från en samhällsklass, som synes mig borde akta sig för att så sätta sin heder och värdighet på spel.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

I likhet med den förste talaren skulle jag helst sett, att betänkandet kunnat till Utskottet återremitteras. Men då, vid det förhållandet, att Första Kammaren redan bifallit Utskottets hemställan, en återremiss skulle till intet tjena, inskränker jag mig till att förena mig uti Herr Lasse Jönssons yrkande om bifall till motionen.

Herr August Pettersson: Den bevisning, Bevillnings-Utskottet förebragt för befogenheten af sin hemställan om afslag å motionen i fråga, kan jag icke finna vara annat än af *negatif* beskaffenhet. Utskottet yttrar nemligen följande: "Utskottet kan emellertid icke finna, att de i motionärens förslag afsedda riddareordnarne utgöra ett lämpligt föremål för åtgärder af statsmakterna vare sig i ena eller andra hänseendet." Men då det är i lag bestämdt, att adels-, friherre- och grefve- samt riddarevärdigheter skola beläggas med en sådan afgift, som den, hvarom här är fråga, har Utskottet här icke bevisat annat än just motsatsen af hvad det ville bevisa.

Jag skulle således ansett lämpligast, att Kammaren återremitterade betänkandet till Bevillnings-Utskottet; men då, efter hvad jag hört, Första Kammaren redan bifallit Utskottets hemställan, och en återremiss således icke skulle hafva annan påföljd, än att Utskottet anmodade Kammaren att i frågan fatta beslut, återstår för mig icke annat än att yrka bifall till motionärens förslag, hvilket jag anser vara fullkomligt öfverensstämmande med billighet och rättvisa. De ärade medborgare, som kommit i åtnjutande af de utmärkelsetecken, hvarom här är fråga, böra nemligen icke anse det betungande att betala några kronor i skatt derför.

Som sagdt, jag vill i korthet yrka, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifaller motionen i fråga.

Herr Hedlund: Då jag är ledamot af Bevillnings-Utskottet och deltagit i det beslut, hvartill Utskottet i denna fråga kommit, så tror jag mig vara skyldig att äfven litet närmare utveckla de skäl, hvarpå Utskottet grundat sin hemställan om afslag å motionen.

Först och främst vill jag dock aflägga min tacksamhet till de tre förste ärade talarne, som lemnat mig ett sådant tillfälle genom att göra invändningar mot betänkandet och icke, såsom nyss skett, direkt begära votering, hvarigenom lätt kunnat hända, att vi blifvit öfverraskade med det beslutet, att Kammaren med afslag å Utskottets hemställan bifallit motionärens förslag, utan att man förut haft tillfälle att bemöta de anmärkningar mot Utskottsbetänkandet, hvarpå ett sådant beslut tilläfventyrs grundade sig. Jag är, som sagdt, de ärade talarne tacksam för att ett sådant tillfälle nu lemnats mig, emedan jag är af den åsigten, att en sådan surprise, som den, att man begär votering utan att derför anföra något skäl, torde ibland vara af ganska betänklig beskaffenhet, och röja, att man vill genom användande af votering genomdrifva ett beslut, för hvilket tilläfventyrs giltiga skäl saknas.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

Jag vill nu upptaga till bemötande de emot Utskottets hemställan framstälda anmärkningar. Det är ganska sant, att det kan synas betänkligt, att Riksdagen uppställer skatteobjekter, som skulle blifva gjorda ofruktbara, genom att den författning, hvarpå de stödja sig, kringgås. Det är sant, att, då författningen stadgar, att utnämningsbref till kommendörer och riddare skola med stämpel beläggas, så paralyseras detta stadgande på det sätt, att de, som äro så lyckliga att få emottaga dessa värdigheter, icke behöfva lösa något diplom, utan helt enkelt underrättas genom protokollsutdrag, om, att utmärkelsen kommit dem till del. Att detta är ett kringgående af författningen, det är sant, och man må verkligen vara förvånad öfver, att det sker från *det* håll, hvarifrån det nu kommer. En förklaring härför torde dock ligga deri, att Riksdagen icke gjort klart för sig, huruvida den var i sin goda rätt, då den beslöt att pålägga den skatt, hvarom här är fråga. Och Utskottet har nu kommit till den uppfattningen, att Riksdagen i sjelfva verket icke har något med denna sak att göra, emedan ordensväsendet icke utgör någon statsinrättning. Derpå hänger det.

Motionären har fäst uppmärksamheten derpå, att, enligt hvad Post- och Inrikestidningar utvisa, det är *Kongl. Maj:t* som i extra ordenskapitel utnämner personer till riddare eller kommendörer. Och med "Kongl. Maj:t" menar man, enligt häfdvunnen kurialstil, Konungen i Statsrådet, hvaremot, då det är fråga om *Konungen* ensam det heter: "*Hans Maj:t Konungen.* Jag har här i min hand ett exemplar af Post- och Inrikestidningar för den 1 December 1879, innehållande, bland annat, en officiel uppgift å de sagda dag skedda utnämningarna till riddare, kommendörer och hoffunktionärer. I fråga om de båda första kategorierna heter det då: "Kongl. Maj:t har i extra ordenskapitel denna dag behagat i nåder utnämna" etc., hvaremot angående hoffunktionerna begagnas följande uttryck: "Hans Maj:t Konungen har denna dag behagat i dess hof utnämna och förordna" etc. Här är således en bestämd åtskilnad gjord emellan *Kongl. Maj:t* och *Hans Maj:t Konungen*, och detta skulle således innebära, att i förra fallet Konungen fattade sitt beslut i Statsrådet. Men så är dock icke förhållandet. Statsrådet har med ordensväsendet ingenting att skaffa, utan derom fattar Hans Maj:t Konungen ensam beslut i ordenskapitlet; och detta har lyckligtvis ännu icke blifvit förlagdt till Statsrådet. Följaktligen lärer väl här ordet Kongl. Maj:t stå endast såsom en från gammalt qvarstående form, hvilken i tillämpningen här icke har samma betydelse som i andra frågor. Således vill jag fästa den värde motionärens uppmärksamhet derpå att vi må i detta fall och undantagsvis tyda ordet *Kongl. Maj:t* i annan mening än han uppfattat detsamma.

Om således ordensväsendet är en mera privat affär och utdelandet af en orden endast ett uttryck af *Konungens* ynnest, så måste man fråga: kan Riksdagen rättsligen intränga vare sig i hvad som angår Konungens hof eller i ordenskretsarne för att besluta afgifter på vare sig riddarebref eller hoffullmakter? För min del anser jag, att Riksdagen icke bör häfda åt sig en sådan rättighet, utan helt enkelt derifrån afstå; och på denna grund har också inom Bevillnings-

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

Utskottet väckts förslag derom, att Riksdagens beslut om stämpelafgiften i dessa fall borde ur stämpelpappersförordningen utgå, likasom ock motion blifvit väckt derom, att bestämmelsen om beläggande med afgift å fullmakter på tjenster i Konungens hof borde derur utgå, enär man icke ansett lämpligt eller tillständigt för vederbörande skattemyndigheter att ingripa i Konungens enskilda hushållning. Detta motiv förutom de praktiska svårigheter, som förslagets genomförande skulle komma att medföra, voro för Utskottet afgörande.

Utan att dermed vilja säga något förklenligt om ordensväsendet och ordnar i allmänhet — dessa må för mig gerna gälla hvad de kunna — så vill jag påpeka, att utom de nu i fråga varande Kongl. ordnarna finnas jemväl andra ordnar, såsom t. ex. Amarantherorden, förskrifvande sig från Drottning Christinas tid, hvilken är en fullt legal kunglig orden, och, såsom jag vid något föregående tillfälle med historiska handlingar i min hand varit i tillfälle att på detta rum visa, förebilderna för det längre fram i tiden grundade ordensväsendet. I förbigående tillåter jag mig härvid anmärka, att vi i allmänhet förvexla ordet *orden*, som utgör sjelfva samfundet, med *ordensteckn*et. Beträffande nu nämnda Amarantherorden, så är det ingenting, som kan hindra någon dess ledamot att på sin rock eller frack bära ordensteckn et när och hvar som helst. Skulle väl då Riksdagen vara befogad att anse denna prydnad så dyrbar, att den bör med skatt beläggas? För min del tror jag, att Riksdagen, om den det gör, öfverskrider sin befogenhet. Det finnes jemväl åtskilliga andra ordnar, hvars ordenstecken, så vidt jag känner, likaledes kunna fritt bäras af hvilken som helst dess ledamot. Bör väl Riksdagen anse med sin värdighet förenligt att lägga skatt på dylikt?

Jag tror derföre, att det är i sin ordning att bryta med det gamla föreställningssättet om ordensväsendet såsom en statsinstitution, som kan af Riksdagen beskattas, och i stället återföra ordensväsendet till hvad det bör vara, eller till en sak af helt enskild natur mellan Konungen å ena sidan gent mot dem, som söka eller icke söka, eller som med eller mot sin vilja erhålla den utmärkelse, som en orden anses innebära.

Herr C. A. Jönsson: Jag är i hufvudsak förekommen af den siste talaren. Saken synes mig icke vara vigtigare, än att allt vidare ordande deri kunnat utebli; men då emellertid icke mindre än tre talare ifrigt förfäktat motionärens åsigter, så har jag icke kunnat undgå att gifva tillkänna min ståndpunkt i denna fråga — och den är, att jag för ingen del kan finna det lämpligt att med skatt belägga rättigheten att bära dessa ordenstecken och denna grannlåt på bröstet. Vi hafva visserligen i våra författningar en bestämmelse i hithörande ämne, men vi hafva äfven på senare tider sett, huru denna författning kringgås.

Då den förste talaren yttrade, att Bevillnings-Utskottet egde rättighet att föreslå de förändringar, som af förhållandena påkallades, så ber jag få nämna, att jag inom Utskottet väckt ett förslag derom, att hela stadgandet angående skatt i förevarande och hithörande hänseenden skulle tagas bort såsom varande helt och hållet olämpligt.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdigheter. (Forts.)

Huruvida detta mitt förslag kommer att i Utskottet godkännas eller icke, vet man ännu ej. Emellertid bör man vara motionären tacksam för hans visade sparsamhetsifver och för hans snillrikhet att kunna upptäcka nya beskattningsföremål — allt till statsbristens betäckande, äfven om han måhända icke alltid tager behörig hänsyn till, att hans förslag äro lämpliga eller genomförbara. Antag, att detta hans förslag nu ginge igenom: hvilket fiskaliserande så väl på landsbygden som i städerna! Hvilka förfrågningar och undersökningar, om vederbörande löst sina fullmakter! För öfrigt föreskrifver, mig veterligen, bevillningsstadgan icke, att de, som erhållit dylik utmärkelse, behöfva uppgifva sådant i och för särskild beskattning.

Motionärens yttrande, att frågor af förevarande beskaffenhet föredroges hos Konungen i Statsrådet, har redan blifvit bemött af Herr Hedlund och tarfvar således icke något vidare yttrande å min sida.

Enligt min åsigt borde Riksdagen helst undvika att inslå dylika vägar; och jag skulle för min del önska, att alla föregående bestämmelser om beskattning i förevarande hänseende borttogos; de böra åtminstone innebära en varning för Riksdagen att icke gå så lösligt och lättvindigt tillväga som vid det tillfälle, då nämnda bestämmelser tillkommo endast på yrkande af en Kammarens ledamot, som föreslog denna beskattning.

Förut, då bevillningen i förevarande fall var 60 kronor i stället för 200, hade statsverket deraf en inkomst af af 3,000 à 4,000 kronor årligen; sedermera har denna inkomst nedgått till 50 à 60 kronor och somliga år alldeles uteblifvit. Jag tror egentligen icke heller, att Riksdagen kan så positivt föreskrifva till efterlefnad ett beslut, att ordens stormästare, Konungen, icke skulle få utlemna ordnar utan mot lösen af fullmakt derå. Då Riksdagen således, enligt mitt förmenande, icke kan bringa till verkställighet nu ifrågavarande stadgande i stämpelpappersförordningen, vågar jag påstå, att det vore mycket förståndigare att borttaga alltsammans. Emellertid yrkar jag för närvarande bifall till Utskottets hemställan.

Herr Hedin: Herr Talman! I motsats till den siste ärade talaren, som gycklade något med både motionären och ett par andre talare, skall jag be att nu få säga några ord i denna sak med allt det allvar, sakens höga vigt kräfver.

En talare på Göteborgsbänken hade i sjelfva verket mycket stora skäl att börja sitt anförande med att tala om »surprise»; ty, om något är öfverraskande, är det förvisso att af det anförande han här hållit — å Bevillnings-Utskottets vägnar, eller dock under antydan, att hans åsigt varit af Bevillnings-Utskottet godkänd, få inhemta ett nytt, ett ytterligare skäl, vigtigare än något af de i Utskottets betänkande anförda för Utskottets hemställan. Han meddelade nemligen den för mig åtminstone öfverraskande uppgiften, att Riksdagen genom sitt beslut om stämpelpappersafgift å ordensbref öfverskridit sin befogenhet. Är detta sant, och är det Bevillnings-Utskottets mening, hvarföre säger då icke *Utskottet* detta inför Riksdagen? För det skälet hade Herr Linds motion ovilkorligen fallit. Men då Bevillnings-Utskottet ej sagt

något sådant, måste man hålla sig till de skäl, de framstält, och till hvilkas granskning jag nu öfvergår.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

Bevillnings-Utskottet har sagt, att det icke kan finna, att de i Herr Linds motion afsedda riddareordnarne utgöra ett lämpligt föremål för åtgärder af statsmakterna vare sig i ena eller andra hänseendet. Jag ber om ursäkt, att jag står qvar på den ståndpunkt, som 1871 års Bevillnings-utskott intog i sitt betänkande n:o 6, då Bevillnings-utskottet fann det vara alldeles rigtigt att höja den i stämpelpappersförordningen stadgade afgift på ordensbref, en åsigt, som icke blott gillades af Riksdagen, utan äfven sträcktes derhän, att Riksdagen förhöjde den af Utskottet föreslagna afgiften med dels 100, dels 150 procent. Det är nemligen icke lönt att söka framställa stämpelpappersafgiften på ordensbref såsom varande af samma beskaffenhet som lösen för handlingar eller såsom en godtgörelse för det besvär, som är förenadt med deras utfärdande, utan stämpelpappersafgiften är helt enkelt en skattekälla, som staten uppsökt och använder i vissa fall.

Bevillnings-Utskottet har också sagt, att ordnarne till sin natur icke äro statsinstitutioner. Hvad riddareordnarne till sin natur äro, kunde visserligen vara frestande nog att ingå i undersökning om; men när besvarandet af den frågan, strängt taget, icke hör till ämnet, skall jag lemna den åsido; deremot — och detta hör ostridigt och otvifvelaktigt till frågan — äro riddareordnarne enligt gällande grundlag en statsinstitution, och det af sådan vigt och betydelse, att man funnit nödigt att i 39 § af vår främsta grundlag, Regeringsformen, från regents och interimsregerings befogenhet undantaga rätten att utdela riddarevärdighet.

Bevillnings-Utskottet har vidare inlåtit sig på frågan, huruvida skatten på ordensbref påkallas af skattens vigt för statskassan eller af dess nödvändighet såsom en länk i skattesystemet. Jag ber att få erinra om, att på Kammarens bord hvilar Stats-Utskottets utlåtande N:o 3, angående beräkningen af statsverkets inkomster, hvaraf inhemtas, att statsverket ej försmår en inkomst, kallad bergverkstionden, som utgör 10,000 kronor. Hvem påstår, att denna summa i och för sig är vigtig för statskassan eller att den utgör en nödvändig länk i skattesystemet? Hvitbetssockertillverkningsafgiften beräknas i samma betänkande till 20,000 kronor. Icke heller den lär i och för sig vara af synnerlig vigt för statskassan. Och hvad dess betydelse såsom länk i skattesystemet angår, så har den enligt många sakkunniges mening bestått deri, att man härigenom tillintetgjort en lofvande och uppblomstrande näring. Staten har ansett sig berättigad att upptaga äfven mycket små skatter, hvar man kunna finna dem och ansett dem lämpliga, i tanke att många bäckar små göra en stor å. Jag har här anfört exempel på skatteobjekt, som inbringa staten 10- och 20,000 kronor. Men, Herr Talman, Ni täcktes erinra Er, att, enligt bevillningsförordningens 22 §, karaktersfullmakter, — hvilket exempel här synes vara särdeles lämpligt att åberopa, — äro belagda med skatt, hvarigenom enligt generalsammandrag öfver allmänna bevillningen för år 1878 till statsverket inbragtes 2,639 kronor 59 öre. Enligt 13 § i samma förordning erlägges bevillning till staten för rätt till skogsfång å vissa kronans allmänningar, hvilken för nämnda år utgick

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

med 885 kronor 84 öre. Jemlikt 12 § i bevillningsförordningen erlägges bevillning för vissa post- och lotshemman, hvilken enligt 1878 års generalsammandrag utgick med 86 kronor 71 öre. Nu tillåter jag mig hemställa, om icke en skatt på ordnar skulle inbringa ett betydligt större belopp än flere af dessa här nämnda poster tillsammanlagda; ty det är ostridigt, att Sverige är ett lystert land. »Kors hvad många blåa, gula, svarta, gröna band!»

Jag erkänner, att ett enda giltigt skäl blifvit af Bevillnings-Utskottet anfördt, icke mot motionens syfte, utan mot den af motionären föreslagna beskattningsformen, i det att Utskottet i de sista raderna af sin motivering påpekar åtskilliga praktiska svårigheter, som motionärens förslag skulle medföra. Dock skulle jag icke vilja, att Kammaren låter motionen falla på det sätt, Utskottet föreslagit; men, då jag icke tilltror mig vare sig att yrka bifall till motionärens förslag eller att på stående fot formulera ett annat, tillåter jag mig hemställa, *att Kammaren under erkännande af det berättigade i motionens syfte, samt med ogillande af den af Utskottet begagnade motivering, för närvarande låter vid Utskottets hemställan bero.* Jag anhåller om proposition på detta yrkande.

Herr Rundgren: Den föregående talaren yttrade, att, enligt hans uppfattning, Sverige vore ett lystert land. För min del skulle jag, efter att hafva afhört diskussionen i denna fråga, vilja säga, att Sverige är antingen ett mycket lyckligt eller ett mycket fattigt land. Mycket lyckligt derför, att sedan representationen varit i fem veckor samlad, första gången, då inom den s. k. folkvalda Kammaren en diskussion förekommer, den gäller en angelägenhet sådan som denna. Utan tvifvel måste det land vara lyckligt, som är i tillfälle att låta sin representation efter fem veckors hvila sysselsätta sig med en fråga af så underordnad vigt. Eller också, säger jag, måste vårt land vara ett mycket fattigt land, då det måste uppsöka sådana inkomstkällor, som de, hvilka nu af motionären blifvit föreslagna.

En föregående talare har yttrat, att såsom inkomstkälla den ifrågasatta skatten blefve af ringa betydenhet. Dertill kan läggas, att då vid denna riksdag tullfrågorna intaga ett framstående rum och följaktligen Bevillnings-Utskottet, som har att behandla desamma, har bland de vigtigaste sysselsättningar vid riksdagen, det måste förundra, att Bevillnings-Utskottet lägger alla dessa vigtiga saker å sido för att på ett så vidlyftigt sätt, som här skett, motivera ett afslag, dertill icke någon motivering behöfts eller åtminstone icke annan motivering än den, att man icke kan med skatt belägga något, som icke förefinnes. Motionären har utgått derifrån, att, enligt hvad han låtit sig berättas, några utnämningsbref för dem, som erhållit ordnar, icke utdelats: men han vill nu — eller kanske Kammaren vill — att dessa icke befintliga utnämningsbref skola beskattas. Det ligger, enligt mitt förmenande, en orimlighet i ett sådant yrkande, och orimligheten deraf har också motionären erkänt, då han icke med motionen gått i denna rigtning, utan i en annan, nemligen den, att då stämpelpappersförordningen icke kan tillämpas, d. v. s. då Riksdagen fattat ett beslut, som icke kan sättas i verket, emedan det icke tillkommer

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

Riksdagen att bestämma, att utnämningsbref skola utfärdas, skall man söka att på en annan väg finna den inkomstkälla, man åsyftat att finna genom de ifrågavarande utnämningsbrefvens beskattning. Jag upprepar, att Bevillnings-Utskottet hade icke behöft gifva några andra motiv för sitt afslag än det, att staten icke kan beskatta hvad som icke förefinnes.

Här har blifvit yttradt, att Sverige är ett lystert land; och i den vid betänkandet fogade reservationen benämnas ordnarne »grannlåter», ett yttrande som jemväl här under diskussionen upprepats. Läsa vi i gårdagens officiella tidning, finna vi, att Kongl. Maj:t har behagat i extra ordenskapitel till kommendör med stora korset af sin Nordstjerneorden utnämna professoren Nordenskiöld, hvilkens namn nu går öfver hela verlden. Skulle det verkligen vara Andra Kammaren värdigt, att dagen derefter såsom sin mening uttala, att denne man, om han vill bära detta utmärkelsetecken, skulle derför beskattas. Det vore från Andra Kammarens sida en besynnerlig åtgärd att såsom sitt första uttryck i afseende på denne mans storverk gifva det, att han skall beskattas, om han vill bära denna utmärkelse. Jag för min del hemställer derföre, att vi så snart som möjligt må afsluta diskussionen, hvilken icke kan leda till något resultat, och att Utskottets hemställan sans phrases må godkännas.

Herr Hedin: Jag skall bedja att i fråga om Andra Kammarens nu på tal bragta värdighet få erinra, att jag tror det låter sig mycket väl med den förenas, att diskutera den frågan: skall gällande lag uppehållas eller icke, eller skall, utan att något från Riksdagens sida deremot åtgöres, ett gällande lagbud få kringgås? Det synes mig väl förenligt med Kammarens värdighet att diskutera denna fråga; men huruvida åter det är rätt förenligt med Kammarens värdighet att i diskussion indraga en särskild Hans Maj:ts åtgärd och en namngifven person, som varit föremål derför, det lemnar jag deremot derhän.

Men det var icke egentligen för att erinra härom, jag begärde ordet, utan det var för att påpeka, att den siste talaren hade mycket orätt, då han upprepade och vidhöll, att Riksdagen skulle hafva öfverskridit sin rätt och inkräktat på Konungens, när den beslöt att lägga stämpel på ordensdiplom. Jag ber i det afseendet att få hänvisa honom till Svensk Författningssamling för 1879 N:o 45, der man läser: »Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse angående stämpelpappersafgiften samt hvad vid kontrollen och uppbörden deraf bör iakttagas, gifven Stockholms Slott den 19 September 1879. Vi Oscar med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung göre veterligt, att, sedan senast församlade Riksdag uti underdånig skrifvelse den 20 sistlidne Maj hos Oss anmält sitt beslut om åtskilliga ändringar i hittills gällande förordning angående stämpelpappersafgiften, så hafve Vi, efter inhemtande af Vårt Statskontors samt Vår och Rikets Kammarrätts underdåniga utlåtande funnit godt i nåder stadga som följer.» Derigenom torde frågan om lagligheten af Riksdagens beslut vara så afgjord, att den icke behöfver vidare diskuteras. Jag vill blott tillägga, att den, som gifvit det rådet att vare sig vidtaga en åtgärd eller låta något ske, hvarigenom ett Riksdagens af Kongl.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordens-värdigheter. (Forts.)

Maj:t sanktionerade beslut eluderas, till äfventyrs har gifvit ett slugt råd, men icke ett klokt råd, ty för ett klokt råd förutsättes loyauté.

Herr Hedlund: Jag får säga, att jag blef verkligt öfverraskad, ehuru jag ej bort blifva det, då jag från stockholmsbänken blef erinrad om, att 39 § Regeringsformen innehölle en bestämmelse om ordnar. Jag har händelsevis i dessa dagar gjort mig besvär med att försöka taga reda på, i hvilka lagar eller författningar föreskrifter om ordnar skulle kunna finnas. Jag har i Fåhrei administrativa handbok sett citerad en »konglig förordning» af den 16 Maj 1873, der det heter, att Nordstjerneorden fördelas i trenne klasser. Man måste antaga, att en »konglig förordning» skulle vara intagen i svensk författningssamling; men der återfinnes den icke, och Statsrådet har dermed, så vidt jag kunnat utröna, icke haft någonting att skaffa. Jag har vidare slagit upp registret till grundlagen och sökt efter orden »ordnar» och »kommendörer», men dessa ord förekommo icke heller der. Der står endast taladt om upphöjande i grefligt eller friherrligt stånd eller till »riddarevärdighet», men der har icke begagnats ordet ordnar. Jag vill nu icke undersöka, om med »riddarevärdighet» här kan förstås riddare och *kommendörer* af våra olika ordnar, men antaget, att så är, och att det verkligen finnes ett moment, hvarigenom detta ordensväsende kommit in i vår grundlag, så är detta oaktadt, förhållandet, att ordensutnämningarne *icke* äro *regerings*handlingar, utan afgöras af konungen i ordenskapitlet. I alla fall qvarstår den betänklighet, som Utskottet i sitt betänkande uttryckt, huruvida, då riddareordnarne icke kunna sägas till sin natur vara en statsinstitution, Riksdagen eger befogenhet att lägga skatt derpå.

Då den siste ärade talaren påminde derom, att Kongl. Maj:t sjelf promulgerat Riksdagens angående ifrågavarande stämpelafgifter fattade beslut, ber jag få erinra, att detta har Kongl. Maj:t gjort äfven med Riksdagens beslut om stämpel å fullmakterna vid sitt hof. Och ehuru det är obestridligt, att vid Konungens hof ingen annan än Konungen sjelf är herre, har Riksdagen lagt stämpel på sådana fullmakter; och Kongl. Maj:t har promulgerat äfven lagen härom. Nu förefaller det mig antagligt, att Riksdagen icke har befogenhet att lägga skatt på de fullmakter, som utfärdas vid Konungens hof och således icke heller på ordnar. Emellertid synas olika meningar vara rådande, huruvida ordensväsendet, såsom jag anser, är beroende på ordenskapitlet med Konungen som Ordensmästare, eller om det är en statsinstitution, då detsamma naturligtvis faller under Riksdagens befogenhet. Det vore derför önskligt komma på det rena i detta hänseende; och särskildt vore önskvärdt, att vid de officiella utnämningarne vunnes någon klarhet beträffande orden *Kongl. Maj:t*, der det efter mitt förmenande borde stå *Hans Maj:t Konungen.*

Hvad nu angår en föregående ärad talares yttrande, att han, åtminstone som jag fattade det, ansåg det vara lyckligt, att vi, då så lång tid af Riksdagen redan förflutit, kunde egna så långa tal åt dylika bagateller, så vill jag nämna, att inom Utskottet funnos många, som ville resonnera bort denna sak såsom en bagatell, men att jag

var för mycket lojal för att vara med om att införa något sådant bland motiven för Utskottets afstyrkande af denna motion. Jag får säga, att, hvilken åsigt vi än derom ega, ordensväsendet dock är en häfdvunnen institution och föremål för den största uppmärksamhet hvarje gång Posttidningen efter skedda ordensutnämningar väntas utkomma; och hvarför skulle vi då inom Utskottet vara så hårda, att vi derom skulle begagna ordet »*bagatell*». Noga räknadt är också denna sak en allvarlig institution, som icke obetydligt ingriper i folkets sedliga föreställningssätt; och man skulle verkligen kunna ställa frågan på den spetsen, huruvida det är statens högsta myndighet värdigt att draga vexlar på de känslor, som göra menniskor böjda för att emottaga sådana utmärkelser.

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdigheter. (Forts.)

Hvad den af talaren på karlstadsbänken nämnde frejdade resenären vidkommer, får jag erkänna, att jag öfverraskades, om ock icke angenämt, öfver, att han stod i gårdagens Posttidning omtalad såsom utnämnd till Kommendör med stora korset af Nordstjerneorden. Öfverraskningen gälde icke så mycket sjelfva utnämningen, som det, att af densamma framgick, att denna utmärkelse mottagits, hvilket innebure, enligt min uppfattning, antingen ändring i gamla åsigter eller uppoffrande af gamla grundsatser. Om denna min uppfattning är rigtig, torde det hända, att den som här fallit undan för en påtryckning från ett eller annat håll, skulle lättare bära skatten än bära orden.

Herr Rundgren: Hvad jag anser vara af stor vigt i denna fråga, är att hvarken af motionen eller af den derom förda diskussionen får lemnas qvar det intrycket, att de varit föranledda af en eludering af en författning från den högsta myndighetens sida. Detta uttryck begagnades af min ärade vän, representanten på stockholmsbänken, äfven i hans senare yttrande. Hvad jag i mitt förra anförande yttrade, var, att man icke kan beskatta det, som icke förefinnes. Riksdagen kan visserligen lägga stämpelpapper på utnämningsbref till ordnar, men Riksdagen kan icke säga, att utnämningsbref skola utfärdas för dem, som erhålla en sådan utmärkelse. Om således det har blifvit praxis numera, att sådane utnämningsbref icke vidare utfärdas, kan man ingalunda säga, att detta är en eludering af författningen, och att staten derigenom går miste om den stämpelpappersafgift, som bör utgå.

Herr C. A. Larsson: Det är just derför, att inga utnämningsbref utfärdas, som författningen eluderas, och då vi nu hört, att Kongl. Maj:t sjelf fastställt denna författning, kan jag icke finna, att det vore på något vis ohederligt af Andra Kammaren, om den söker åstadkomma en tillämpning af den sålunda utfärdade författningen. Vi torde komma ihåg, att bevillningsstadgans 3:dje artikel innehåller, att den, som erhållit en högre karakter än den, tjensten medför, får i hela sin tid härför skatta till Kronan, — minst 4 kronor 50 öre och för resten beräknadt efter den stämpelafgift, som är fullmakten åsatt. Hvarför kan man icke då lika väl begära, att en herre, som fått en högtidligare orden, må härför draga en så obetydlig skatt,

Om särskild bevillning för vissa innehafvare af ordensvärdighet. (Forts.)

som här är föreslagen. En fanjunkare t. ex., som fått löjtnants afsked, får årligen derför betala 4 kronor 50 öre, ehuru jag icke kan inse, att han derigenom fått ringaste större inkomst, än om han behållit sin gamla titel och stått qvar såsom fanjunkare. Man kan väl då icke heller anse för en löjlighet att skapa en bevillningsafgift på ordnar, som motsvarar räntan på det stämpelpappersbelopp, hvarmed ordensdiplomen skulle varit belagda, ty det är ju alltid en vinst för den, som bär en orden, att han icke förlorar kapitalet, utan endast behöfver betala ränta derpå, så länge han lefver. Den riddare, som *löser* ordensdiplom, behöfver icke erlägga den ifrågasatta bevillningsafgiften, hvaremot den riddare, som fått en orden utan att lösa diplom, icke behöfver betala mer än den lösesumman motsvarande räntan.

Jag anser, att man kan godkänna hvad Lasse Jönsson föreslagit, ty på så sätt kommer man till något resultat och gör frågan till föremål för gemensam votering. Jag hoppas, att de herrar, som äro i den kategori, att de hafva sådana utmärkelsetecken, icke skola knussla på att härför betala några öre till Kronan.

Härmed var öfverläggningen slutad. Enligt de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag derå och bifall i stället till motionärens förslag, dels ock på bifall till det yrkande, Herr Hedin i sitt anförande framstält; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef då begärd samt företogs, sedan till kontraproposition antagits yrkandet på bifall till motionen, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

»Den som godkänner hvad Bevillnings-Utskottet hemstält i Betänkandet N:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Herr A. P. Linds i ämnet väckta motion.»

Omröstningen utföll med 71 ja mot 92 nej; hvadan motionärens ifrågavarande framställning blifvit af Kammaren bifallen.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes följande från Stats-Utskottet inkomna Utlåtanden, nemligen:

N:o 4, i anledning af väckt motion om nedsättning i embets- och tjenstemäns löner och pensioner;

N:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Första hufvudtitel;

N:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Andra hufvudtitel; och

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel.

På framställning af Herr vice Talmannen *Vijk* beslöts, att ej mindre de ärenden, som i Kammarens senaste sammanträde blifvit första gången bordlagda, än äfven härofvan omförmälda, denna dag inkomna Utlåtanden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ännu oafgjorda ärenden, som redan vore två gånger bordlagda.

§ 6.

Följande nya motioner afgåfvos, nemligen af:

Herr *S. Axell*, N:o 149, om förändrad organisation af elementarläroverken m. m.;

Herr *C. J. Ödman*, N:o 150, om underdånig skrifvelse angående inställande af tillämpningen utaf den i Kongl. Kungörelsen den 21 December 1877 anbefalda lotstaxa m. m.; samt

Herr *A. P. Lind*, N:o 151, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om upphäfvande af sådana bestämmelser, som tillerkänna vederbörande befäl rätt att träda emellan vid afslutande af lego- och andra aftal mellan rust- och rotehållare å ena samt rekryter och soldater å andra sidan; och

N:o 152, om underdånig skrifvelse angående framläggande för näst sammanträdande adelsmöte af förslag till upphäfvande af vissa bestämmelser i de adliga privilegierna af den 16 Oktober 1723.

Alla dessa motioner bordlades.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *Aug. Börjeson*	under	8	dagar	från	och	med	den 13	Febr.
» *J. Johansson* i Bergsäng	»	5	»	»	»	»	21	»
och » *S. Axell*	»	14	»	»	»	»	21	»

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_2$ 4 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.